د مصیبتونو علاج

تألیف

فضیلة الشیخ ابو محمد امین الله پشاوری
حفظه الله تعالی

مکتبه محمدیه
گنج گیټ منګل مارکیټ پېښور، پاکستان

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

تمام حقوق محفوظ دی

نام کتاب ———— د مصیبتونو علاج

نام مؤلف ———— فضیلة الشیخ ابو محمد امین الله البشاوری حفظه الله

عام ———— ۶/ رمضان المبارك ۱٤۲۹ هـ

کمپوزنگ ———— ابو سلمان حضرت محمد غفر له

ناشر ———— مکتبه محمدیه ګنج پشاور

مکتبه محمدیه

بیرون ګنج ګیټ پهندو روډ پشاور

موبائل: 0301 8828402

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذی خلق الإنسان للعبادة لا للعصیان ٥ وبین طریق الشکر والکفران ٥ وأنزل الکتب وأرسل الرسل إلی الإنس والجان ٥ لیعبدوه ویطیعوه فی السر والإعلان ٥ والصلاة والسلام علی سید العالمین فی کل زمان ٥ محمد وآله وأصحابه البررة الکرام ٥

اما بعد :

دا یوه رساله ده چه مسمیٰ ده په (علاج المصیبة)۔ (یعنی د مصبیتونو علاج) سره۔ د الله عز وجل نه غواړم چه په خپل دربار عالیه کښې ئے قبوله او منظوره کړی۔ او زما دپاره او دَ تهولو لوستونکو او آوریدونکو دپاره ئے ذریعه او وسیله دَ خپلے رضا وګرځوی۔

✿✿✿✿✿

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوال او جواب

سوال : څۀ علاج دے او څۀ دوائی ده دَ هغه مصيبت او تکليف ؟ چه انسان هر قِسم کوشش کړے وی دَ هغے د لرے کولو۔ او څومره چه ورله علاج کوی هغه لا زياتيږی۔ او دا داسے سخت مصيبت وی کۀ چرته دا پاتے شی او زائله نشی، نو د دغه سړی دنيا او آخرت تباه کوی۔

پس الله دے رحم وکړی په هغه چا چه ددے مصيبت علاج را وښائی۔ او الله په امداد دَ بنده کښ وی، تر څو چه بنده په امداد دَ بل مسلمان کښ وی۔ ددے سوال جواب راکړه۔ جزاك الله خيرًا !

الجواب :

دا جواب مشتمل دے په يوه مقدمه او په دوه حصو باندے۔ هر آوريدونکی او کتونکی لره يادول پکار دی۔

مقدمه

په حديث دَ بخاری کښ راځی چه رسول الله ﷺ فرمائی
مَا أَنْزَلَ اللّٰهُ دَاءً اِلَّا اَنْزَلَ لَهٗ شِفَاءً.
(رَوَاهُ الْبُخَارِیُّ عَنْ اَبِیْ هُرَيْرَةَ).

(نۀ دے راليږلے الله څۀ مرض، مګر هغے له ئے شفاء او علاج هم راليږلے)۔

٢ – په بل حديث کښ راځی : عَنْ جَابِرٍ رَضِیَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ : لِكُلِّ دَاءٍ دَوَاءٌ فَاِذَا اُصِيْبَ دَوَاءُ الدَّاءَ بَرَأَ بِاِذْنِ اللّٰهِ. (رَوَاهُ مُسْلِمٌ).

(جابر رضی الله عنه فرمائی : رسول الله ﷺ اوفرمائيل : دَ هر مرض علاج وی، کله چه ورسيږی دوائی هغه مرض ته، نو جوړ شی په حکم د الله سره)۔ (مسلم)۔

٣ – عَنْ اُسَامَةَ بْنِ شَرِيْكٍ رَضِیَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ النَّبِیُّ ﷺ : اِنَّ اللّٰهَ لَمْ يَنْزِلْ دَاءً اِلَّا اَنْزَلَ لَهٗ شِفَاءً، عَلِمَهٗ مَنْ عَلِمَهٗ وَجَهِلَهٗ مَنْ جَهِلَهٗ. (رَوَاهُ اَحْمَدُ).

(اسامه بن شريك رضی الله عنه فرمائی : رسول الله ﷺ

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوفرمائیل : الله تعالیٰ نهٔ دے رالیږلے مرض، مګر رالیږلے ده هغے له شِفاء او علاج۔ خو څوك پرے پو هیږی او څوك پرے نهٔ پو هیږی۔

په بل روایت کښ دی : چه صرف د یو مرض علاج نهٔ کیږی۔ صحابوؓ عرض وکړو : هغه کوم مرض دے ؟ نو رسول الله ﷺ اوفرمائیل : بوډاوالے۔(ترمذی)۔

د مرض قِسمونه

مرض دوه قِسمه دے : (۱) بدنی (۲) قلبی او روحانی۔

پس د بدنی مرض دوه علاجه دی، یو ادویه طبّیه او ادویه ډاکټریه استعمالول۔ ځکه چه په هغے باندے حکم راغلی دے په احادیثو کښ۔ لکه محدثینوؒ په خپلو کتابونو کښ کتاب الطب ذکر کړے دے، او په هغے کښ ئے علاجونه په دوایانو سره فرمائیلی دی۔

دویم علاج : هغه دعاګانے او ذکرونه او آیتونه چه قرآن او حدیث ذکر کړی دی، لکه کتاب الرقی یعنی د دمونو کتاب، په بخاری، مسلم، ابوداود، ترمذی، مشکوٰة وغیره کښ ذکر کړی دی۔ د هغے یادول هر مسلمان له پکار دی، الله تعالیٰ به ئے د ډیرو مرضونو نه محفوظ کړی۔

لکه ددے تفصیل روستو راځی۔

دَ قلبی او روحانی مرضونو علاج :

دا علاج په قرآن او په دعاګانو او منقوله ذکرونو سره او په پریخودلو دَ ګناهونو سره کیږی۔ لکه تشریح به ئے روستو راشی۔ ان شاء الله۔ مثلًا جهل (ناپو هی) یو مرض دے، د هغے علاج سوال کول او تپوس کول د علماؤ نه دی۔

لکه حدیث د ابوداود کښ راځی۔

دَ جابر رضی الله عنه نه روایت دے، هغه فرمائی : « مونږ په یو سفر تلی وو، نو د یو سړی سر مات شو په کاڼړی۔ نو په سر کښ ئے زخم وشهٔ۔ نو بیا د شپے شیطان خطاکهٔ، یعنی احتلام ئے اوشو، نو د ملګرونه ئے تپوس اوکړو چه زما دپاره د تیمیم اجازت شته ؟ هغوئ اووئیل : نشته۔ ځکه چه تهٔ د اوبو په استعمالولو قدرت لرے، نو غسل ئے اوکړو، او مړ شو۔ هر کله چه مونږ واپس راغلو نو رسول الله ﷺ خبر شهٔ، نو وے فرمائیل : دوئ وژلے دے، الله دے دوئ هلاك کړی، دوئ د عالمانو نه تپوس ولے نهٔ کولو، کله چه خپله نهٔ پو هیدل۔ ځکه چه دَ ناپو هئ (دَ مرض) شفاء او علاج تپوس کول دی »۔ (ابو داود)۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرآن شِفاء دے:

لکه چه خپله الله تعالیٰ فرمائی: ﴿وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَّرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا﴾.
(اسراء: ٨٢).

«او رالیږو مونږه دا قرآن چه شِفاء او رحمت دے دَ مؤمنانو دپاره. او نهٔ زیاتوی دا قرآن ظالمانو لره مګر تاوان».

او په سورتِ فُصّلت کښې راځی:
﴿قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَّشِفَاءٌ﴾.
(او وایه: دا قرآن د مؤمنانو دپاره هدایت او شفاء دے).

پس قرآن ټول شِفاء دے، او د ټولو مرضونو علاج دے. خصوصاً د شرك، کفر، شك، جهل، بدعت. پس ددے په رنګ بهترینه دوائی دَ مرض په زائله کولو کښې نشته. لیکن افسوس دادے چه دا قرآن طاخچو کښې زوړ شهٔ. قانون د قرآن په ملك کښې نشته. قرآن راخستل نشته، او په هغهٔ عمل ډیر کم دے. پس مونږ الله ته خپل شکایت وړاندے کوو د داسے خلقونه. اوکهٔ څوك قرآن را اخلی نو یا خو صرف د ختم دپاره، یا د نور لالچ دپاره مګر د الله بعضے

بندګان داسے دی چه د هغوئ مقصد د الله رضا ده.

بخاری شریف کښې دَ ابو سعید رضی الله عنه حدیث دے، چه «څهٔ صحابه کرامؓ په سفر تلی وو، په یو کلی میلمانهٔ شو. لیکن هغوئ ورله میلمستیا ونکړه. پس د هغه کلی مشر څهٔ وُچیچلو، نو هیڅ دوائی فائده ونکړه، نو د صحابوؓ خواله راغلل، او دوئ نه ئے دوائی طلب کړه. نو ابو سعید خدری رضی الله عنه اوفرمائیل: زهٔ به علاج اوکړم، لیکن زهٔ مزدوری اخلم. نو هغوئ ورله یو کنډك دَ ګډوبزو مقرر کړو. نو هغهٔ پرے سورتِ فاتحه (اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ) ولوستله، نو الله پاك سمدستی جوړ کړو، نو مزدوری ئے ورکړه. نو بعضو صحابوؓ اوفرمائیل چه تقسیم ئے کړئ. خو ابو سعید خدری رضی الله عنه اوفرمائیل: نه، دَ رسول الله ﷺ نه تپوس پکار دے. نو کله چه واپس راغلل، نو رسول الله ﷺ اجازت ورکړو، او په خپله ئے هم دَ هغوئ دَ خوشحالولو دپاره څهٔ حصه ترے واخسته». (بخاری).

نو سورتِ فاتحه لوئے علاج دے، او ډیر آسان علاج دے. لیکن یقین ته ضرورت دے. ځکه چه د الله او دَ رسول (ﷺ) په خبره کښې هرګز دروغ او خلاف د وعدے نهٔ راځی. مثال

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئے دادے چه دوائی ظاهری تاثیر کوی، لیکن کله چه د انسان بدن قابل د هغے وی۔ دارنگ دعاگانے او آیتونه تاثیر کوی ۔ خو چه د لوستونکی همت قوی وی، او یقین لری۔

دُعاء :

دُعاء هم لوئے علاج او قوی دوائی ده۔ لیکن دومره خبره ده چه د دعاء شروط، آداب، الفاظ ددے ټولو رعایت چه کله اوشی، نو بیا سمدستی تاثیر کوی۔

نو زۀ اوس د دعاء فضائل او احکام لیکم۔

د دُعاء فضائل :

الله جل شانه فرمائی :

﴿ اُدْعُوْا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَّخُفْيَةً اِنَّهٗ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِيْنَ ۝ ﴾.
(اعراف).

(دَ خپل رب نه دعاء غواړئ په عاجزئ او په پټه سره، بیشکه چه الله نۀ خوښوی زیاتے کونکی)۔ (په دعاء کښې).

او بل ځائے فرمائی :

﴿ وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُوْنِيْٓ اَسْتَجِبْ لَكُمْ ﴾ (الزمر).

(او ستاسو رب وئیلی دی چه مانه دعاء غواړئ زۀ به ستاسو دعاء قبلوم)۔

بل ځائے ارشاد دے :

﴿ اُجِيْبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ اِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيْبُوْا لِيْ وَلْيُؤْمِنُوْا بِيْ لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُوْنَ ۝ ﴾ (البقره).

(زۀ دَ دُعاء کونکی دعاء قبلوم کله چه مانه دعا غواړی، پس تاسو هم زما قبولتیا وکړئ او ایمان راوړئ په ما، دے دپاره چه هدایت بیامومئ)۔ (دا مفهوم د آیت دے)۔

ایوب علیه السلام باره کښې الله فرمائی :

﴿ وَاَيُّوْبَ اِذْ نَادٰى رَبَّهٗٓ ﴾.

(او ایوب دَ الله نه دعاء اوغوښتله، پس الله ورله دعاء قبوله کړه)۔

دغه شان الله تعالیٰ دَ ټولو پیغمبرانو صفت دا کړے دے چه : ﴿ وَكَانُوْا يَدْعُوْنَنَا رَغَبًا وَّرَهَبًا وَكَانُوْا لَنَا خٰشِعِيْنَ ۝ ﴾.
(انبیاء).

(دوئ به به مانه دعا غوښتله په شوق او په ویرے سره، او ماته به ئے عاجزی کوله)۔

نور هم ډیر آیتونه قرآن کریم کښې ذکر دی۔ دَ قرآن مطالعه پکار ده۔ دے رساله کښې صرف اشارات کافی دی۔

په حدیث د حاکم کښې په روایت دَ علی رضی الله عنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره راغلي دي چه رسول الله ﷺ فرمائي :

اَلـدُّعَـاءُ سِلَاحُ الْـمُـؤْمِـنِ وَعِـمَـادُ الـدِّيْنِ وَنُوْرُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ.

(دعـاء دَ مؤمـن وسلـه، دَ ديـن ستن او دَ آسمـانونو او د زمكو رنړا ده)۔

عـائشـه رضـي الله عـنهـا فرمـائي : رسول الله ﷺ ارشاد فرمائيلي دي :

لَا يُغْنِيْ حَذَرٌ مِنْ قَدَرٍ وَالدُّعَاءُ يَنْفَعُ مِمَّا نَزَلَ وَمِمَّا لَمْ يَنْزِلْ، وَاِنَّ الْبَلَاءَ يَنْزِلُ فَيَلْقَاهُ الدُّعَاءُ فَيَعْتَلِجَانِ اِلٰى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

(يره دَ تقدير نه څۀ نشي لرلے كولے، او دُعاء د مصيبتونو نـه فـائده وركـوي، كـۀ راغلي وي اوكـۀ روستو راځي۔ او بيشـكـه مـصيبـت نـازليږي نو دعاء ورله مخكښ ورشي، پس تر قيامته پورے په جهګړه وي۔ يعني هغه مصيبت نۀ راپريږدي)۔

او ابـن عـمـر رضـي الله عـنـه فـرمـائـي : رسـول الله ﷺ اوفـرمـائيل : « دعـاء دَ نـازل شـوو او غير نـازل شوو دواړو مصيبتونو نه فائده وركوي۔ فَعَلَيْكُمْ عِبَادَ اللهِ بِالدُّعَاءِ.

(نو د الله بندګانو ! دعا راټينګه كړئ »۔

ثوبان رضي الله عنه فرمائي چه رسول الله ﷺ فرمائيلي :

لَا يَرُدُّ الْقَدَرَ اِلَّا الدُّعَاءُ وَلَا يَزِيْدُ فِي الْعُمُرِ اِلَّا الْبِرُّ وَاِنَّ الرَّجُلَ لَيُحْرَمُ عَنِ الرِّزْقِ بِالذَّنْبِ يُصِيْبُهُ.

(تقدير نۀ بدلوي مګر دعاء، او عمر نۀ زياتوي مګر نيكي، او سړے دَ رزق نه محروميږي په سبب دَ ګناه كولو)۔

دا حديثونه مستدرك د حاكم راوړي دي۔

او د تقدير بدليدل او د عمر زياتيدل، دا مسئله به روستو راشي۔

په يو حديث كښې دي :

اَلدُّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ. (دعاء بعينه عبادت دے)۔

په يو بل روايت كښې دي چه په سند كښې ئې ضعف دے :

اَلدُّعَاءُ مُخُّ الْعِبَادَةِ. (دعاء دَ عبادت مغز او نلے دے)۔

ځكه چه په دے كښې عاجزي او توجه ډيره وي۔

دَ دعاء نۀ قبليدو وجه

ددے ډيرے وجهے دي۔ يوه داده چه دا دعاء به وُرانه وي، د الله او د رسول ﷺ د رضا نه به خلاف وي۔ لكه يو سړے نيكانو خلقو ته خيرے كوي۔ لكه چه بعضو نه مونږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

آوریدلی دی چه الله دے وهابیانو ته هدایت اوکړی، اوکهٔ نهٔ کیږی نو الله دے ئے غرق کړی۔ حال دا چه دا اهلِ حقو ته خیرے کول دی۔

دویمه وجه داده چه زړهٔ الله طرفته پوره متوجه نهٔ وی په وخت د دعاء کښې۔ لکه بعضے خلقو دعاء کوی او اخوا دیخوا ګوری۔ اوبعضِ خبرے کوی او لاس ئے هم اوچت کړے وی۔ ددے مثال داسے دے لکه سړے لینده کښې کانړے کیدی خو لړه ئے راکاږی، نو کانړے ځائے ته ونهٔ رسیږی۔ دارنګه دا دعاء هم الله ته نهٔ رسیږی۔

دریمه وجه دَ حرامو خوړل دی۔

لکه حدیث کښې راځی : ابو هریره رضی الله عنه فرمائی : رسول الله ﷺ فرمائیلی دی : « اے خلقو ! الله پاك ذات دے، اونهٔ قبلوی مګر پاك او حلال شے۔ او الله مؤمنانو ته په هغه څهٔ حکم کړے، چه په هغے ئے پیغمبرانو ته هم حکم کړے۔ الله تعالیٰ په قرآن کښې وئیلی دی : چه اے پیغمبرانو ! خورئ د حلالونه، او نیك عمل کوئ، زهٔ ستاسو په عملونو خبرداریم۔ (سورت المؤمنون : ۵۱)۔ اومؤمنانو ته ئے وئیلی دی : اے ایمان والو ! خورئ د هغه حلالو مالونو

نه چه مونږ درکړی دی (بقره : ۱۷۲) بیا رسول الله ﷺ د هغه سړی ذکر اوفرمائیلو چه اوږدهٔ سفرونه کوی، پریشان اوګرد آلود ویښتهٔ ئے وی۔ او لاسونه ئے آسمان طرفته نیولی وی۔ چه اے الله ! اے ربه ! یعنی سوالونه کوی۔ او حال دادے چه خوراك ئے حرام وی او څکاك ئے حرام وی، او جامے ئے حرامے وی۔ اوپه حرامو پاللے شوے وی۔ نو ددهٔ دعاء به څنګه قبوله شی ؟ » (مسلم)۔

څلورمه وجه : د ګناهونو زنګ دے په زړونو۔

پنځمه وجه : غفلت دے دَ الله تعالیٰ نه۔

شپږمه وجه : شهوت دے۔

اوومه وجه : لهویات دی۔

اتمه وجه : داده چه د دعاء په قبلیدو یقین نهٔ لری۔

حدیث کښې راځی : اُدْعُوا اللهَ وَاَنْتُمْ مُوْقِنُوْنَ بِالْاِجَابَةِ وَاعْلَمُوْا اَنَّ اللهَ لَا يَقْبَلُ دُعَاءً مِنْ قَلْبٍ غَافِلٍ لَاهٍ.

(د الله نه دعاء غواړئ په داسے حال کښې چه ستاسو یقین وی په قبلیدو، او یاد ساتئ چه الله د غافله او لهوه کونکی زړهٔ نه دعاء نهٔ قبلوی)۔

(رواه الحاكم في المستدرك عن أبي هريرة).

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهمه وجه : د ګناهونو نه توبه نهٔ ویستل دی :

لکه حدیث د مسند احمد کښې راځی : چه « بنی اسرائیلو ته څهٔ بلا او تکلیف اورسیدهٔ۔ نو دویٔ یو میدان ته لاړل۔ الله تعالیٰ وحی اوکړه د هغویٔ نبی ته چه دویٔ له خبر ورکړه، چه تاسو دے میدان ته په نجسو بدنونو راغلی یئ۔ او تاسو ماته هغه لاسونه اوچتویٔ چه په هغے تاسو وینے تویٔ کړی دی، او تاسو کورونه د حرامو نه په دغه لاسونو ډك کړی دی۔ اوس چه کله زما غضب په تاسو سخت شهٔ، نو تاسے مانه دعاء غواړیٔ۔ پس تاسو مانه لا لرے کیږیٔ۔

لسمه وجه : استعجال (تادی کول) دی : یعنی انسان دا وائی چه ما ډیرے دعاګانے اوکړے۔ یوه هم قبوله نشوه۔ پس ستړے شی او دعاء پریږدی۔

حدیث کښې راځی : رسول الله ﷺ فرمائی : يُسْتَجَابُ لِاَحَدِكُمْ مَالَمْ يَعْجَلْ يَقُوْلُ قَدْ دَعَوْتُ فَلَمْ يُسْتَجَبْ لِيْ.

(رواه البخاری).

(قبلیږی ستاسو نه دَ یو کس دعاء تر څو چه جلتی اونهٔ کړی، وائی چه ډیرے دعاګانے مِ اوکړے خو قبولے نشوے)۔

یو بل حدیث کښې راځی ، رسول الله ﷺ فرمائی :

لَا يَزَالُ الْعَبْدُ بِخَيْرٍ مَالَمْ يَسْتَعْجِلُ قَالُوْا يَا رَسُوْلَ اللهِ ! كَيْفَ يَسْتَعْجِلُ ؟ قَالَ : يَقُوْلُ : قَدْ دَعَوْتُ رَبِّيْ فَلَمْ يُسْتَجَبْ لِيْ.

(همیشه وی بنده په خیر کښې، تر څو چه جلتی اونهٔ کړی، صحابو ؓ عرض وکړو، اے د الله رسوله ! جلتی څهٔ ته وائی ؟ وے فرمائیل : انسان وائی : ډیرے دعاګانے مے اوکړے خو الله قبولے نهٔ کړے)۔ (احمد)۔

یولسمه وجه داده : چه په دعاء کښې اخلاص نهٔ وی۔ لکه وائی : الله او پیر بابا دے مَل شه۔ او الله او کاکا صاحب دے اووهه۔ داسے کلمے استعمالول ناجائز دی، بلکه دا دَ شرك خبرے دی۔ سړے پرے مشرك کیږی۔

دولسمه وجه : داده چه دعا په داسے وخت کښې اوکړی چه په هغے کښې رسول الله ﷺ نهٔ وی کړی۔ لکه دَ سنتو نه پس په جَمع سره دعاء وغیره۔ نورے وجهے هم شته، خو زهٔ دا رساله مختصره لیکم۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دعاء آداب

۱ – حضور قلبي يعنى الله ته توجه كول. لكه مخكښ حديث كښ تير شو.

۲ – په دے اوقاتو كښ دعاء ښه قبليږي :

د فرض مانځه نه پس، او د تهجدو په وخت كښ.

لكه حديث كښ راځي :

قِيْلَ : يَا رَسُوْلَ اللهِ ! اَىُّ الدُّعَاءِ اَسْمَعُ ؟ قَالَ : جَوْفُ اللَّيْلِ الْآخِرِ وَدُبُرَ الصَّلَوَاتِ الْمَكْتُوْبَاتِ. رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ.

(چا تپوس اوكړو، اے د الله رسوله ! كومه دعاء ښه قبليږي ؟ وے فرمائيل : دَ شپے په آخرى حصه كښ (دَ تهجدو په وخت) او د فرض مونځونو نه پس).

۳ – دَ آذان كيدو په وخت.

٤ – دَ جُمعے دَ خطبے په وخت.

٥ – دَ جُمعے دَ ورځے دَ مازيگر نه پس.

٦ – دَ آذان او اقامت په مينځ كښ.

دا شپږ وختونه حديثو كښ ذكر شوى دى.

۲ – دويم ادب : خشوع او خضوع سره دعاء غوښتل.

۳ – دريم ادب : قبلے ته مخ كول.

٤ – څلورم ادب : دَ اوداسهٔ په حالت كښ دعاء غوښتل.

٥ – پنځم ادب : تر سينے پورے لاسونه اوچتول.

٦ – شپږم ادب : دَ دعاء په شروع كښ د الله حمدونه اوصفتونه كول.

۷ – اووم ادب : بيا په رسول الله ﷺ باندے درود وئيل.

۸ – اتم ادب : دَ حاجت غوښتلو نه مخكښ توبه ويستل.

ددے ټولو آدابو نه پس دِے الله تعالیٰ ته متوجه شي او په مبالغے او زارئ، او په ويرے او رغبت سره دِے دعاء اوغواړي. او دَ الله په مخكښ دے چاپلوسي اوكړي. او هغهٔ ته دے دَ هغهٔ په نومونو او صفتونو او په توحيد سره وسيله پيش كړي. او دَ دعاء نه مخكښ دے څهٔ صدقه خيرات اوكړي. نو ان شاء الله چه دا قِسم دعاء به الله تعالیٰ نهٔ رد كوي.

او خاصكر هغه دُعا، په كومه باندے چه رسول الله ﷺ د قبولتيا حكم لګولے وى.

لكه د **دعاء** دا راتلونكي **الفاظ** استعمالول پكار دى.

۱ – نبى كريم ﷺ دَ يو سړى نه واوريدل چه داسے دعاء ئے

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوله :

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْاَلُكَ بِاَنِّیْ اَشْهَدُ اَنَّكَ اَنْتَ اللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ الْاَحَدُ الصَّمَدُ الَّذِیْ لَمْ یَلِدْ وَلَمْ یُوْلَدْ وَلَمْ یَكُنْ لَّهٗ كُفُوًا اَحَدٌ.

(اے الله ! زهٔ تانه دعاء په وسیله ددے کوم چه زهٔ دا گواهی کوم چه تانه سیوا بل اِله او معبود نشته۔ تهٔ یواځے او بے حاجته ئے۔ هغه ذات ئے چه نهٔ د چانه پیدا دے، اونهٔ ترے څوك پیدا دی، او نشته دهٔ لره برابر هیڅوك)۔

نو نبی ﷺ اوفرمائیل : دے سړی د الله نه دعا په هغه نوم اوکړه چه څوك پرے دعا اوکړی نو قبلیږی)۔

(رواه ابن حبان عن عبد الله بن بریدة).

۲ – دَ انس رضی الله عنه په حدیث کښ دی دا وایم : زهٔ د رسول الله ﷺ سره ووم، نو هغهٔ د یو سړی نه واوریدل چه دَ مانځه نه پس ئے داسے دعا کوله :

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْاَلُكَ بِاَنَّ لَكَ الْحَمْدُ لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ الْمَنَّانُ بَدِیْعُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ یَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ یَاحَیُّ یَا قَیُّوْمُ.

(اے الله ! زهٔ تانه سوال کوم په وسیله د صفتونو ستا سره۔ نشته لائق دَ عبادت سیوا ستانه، تهٔ احسان کونکے ئے، او ناشنا پیدا کونکے دَ آسمانونو او زمکے ئے۔ اے دَ

لویئ او د عزت خاونده ! اے ژوندیه اے تدبیر کونکیه !)۔

نو رسول الله ﷺ اوفرمائیل : « دے سړی دَ الله په اسمِ اَعظم سره دعا اوکړه، او دا داسے نوم دے چه په دے سره د هر چا دعا قبلیږی، او په دے هر حاجت پوره کیږی »۔

(رواه ابن حبان واصحاب السنن).

۳ – د اسماء بنت یزید ؓ نه روایت دے چه رسول الله ﷺ اوفرمائیل : « دَ الله اسمِ اعظم په دے دوه آیتونو کښ دے :

وَاِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ، لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِیْمُ.

(البقرة : ۱۶۳).

او دَ سورت آل عمران په شروع آیتونو کښ :

الٓمّٓ اَللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْحَیُّ الْقَیُّوْمُ. (رواه الترمذی).

د الله رب العزت حکمت دے په پټولو دَ بعضے شیانو کښ۔ لکه لیلة القدر، او په ورځ دَ جُمعے کښ یو ساعت د دعاء د قبلیدو وی هغه هم نامعلومه وی۔ دارنگه خاتمه وغیره۔ دارنگه اسمِ اعظم هم الله رب العزت پوره نهٔ دے ښکاره کړے، دے دپاره چه انسان ورپسے کوشش اوکړی، او د الله تول صفتونه اووائی۔

٤ – عَنْ اَنَسٍ وَاَبِیْ هُرَیْرَةَ وَرَبِیْعَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِیَ اللّٰهُ عَنْهُمْ

(c) ketabton.com: The Digital Library

عَنِ النَّبِيِّ ﷺ اَنَّهُ قَالَ : اِلِظُّوْا بِيَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ.
(رواه الحاكم وأحمد).

(انس، ابو هريره او ربيعه بن عامر رضی الله عنهم فرمائی چه رسول الله ﷺ اوفرمائيل : « په يا ذا الجلال والاكرام باندے كلك شئ او هميشه والے پرے اوكړئ په دعا كښ ».

٥ – د ابو هريره – رضی الله عنه – نه روايت دے چه «رسول الله ﷺ به كله مبالغه او كوشش په دعا كښ كولو، نو داسے به ئے وئيل : يا حيي يا قيوم ... الحديث ».
(ترمذی).

دَترمذی په بل روايت كښ راځی « چه كله به رسول الله ﷺ يو كار خفه كړو، نو داسے به ئے فرمائيل په دعاء كښ :
يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ بِرَحْمَتِكَ اَسْتَغِيْثُ ».

٦ – سعد بن ابی وقاص رضی الله عنه فرمائی : رسول الله ﷺ اوفرمائيل : « دَ يونس عليه السلام دعاء چه كله هغۀ د ماهی په خيټه كښ كړے وه :
لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ سُبْحَانَكَ اِنِّیْ كُنْتُ مِنَ الظّٰلِمِيْنَ .
(انبياء : ٨٧).

په دے دعاء باندے چه كوم مسلمان بنده په يو حاجت كښ دعا اوغواړی نو ضرور به الله د هغۀ دعاء قبلوی » (ترمذی).

بل روايت كښ دی : چه « دا دعاء د هر مصيبت نه د خلاصی ذريعه ده ». رواه الحاكم.

او بل روايت كښ دی : « چا چه دا دعاء په بيمارئ كښ څلويښت ځله اووئيله، نو كۀ چرته مړ شو نو شهيد به وی. او كۀ جوړ شو، نو بخښنه به ورته اوشی ». (الحاكم).

د مصيبت دعاء

بخاری او مسلم كښ دی چه رسول الله ﷺ به د مصيبت په وخت كښ دا دعاء فرمائيله :
لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ الْعَظِيْمُ الْحَلِيْمُ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيْمِ.
لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ رَبُّ السَّمٰوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْاَرْضِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيْمِ.

د غم او د همّ دعاء

په مسند احمد كښ د ابن مسعود رضی الله عنه نه روايت دے چه نبی كريم ﷺ فرمائی : « نۀ رسيږی يو كس ته هيچرے څۀ غم يا هَمّ، پس چه دا دعاء اووائی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ عَبْدُكَ وَابْنُ عَبْدِكَ وَابْنُ اَمَتِكَ ، نَاصِيَتِیْ
بِيَدِكَ، مَاضٍ فِیَّ حُكْمُكَ، عَدْلٌ فِیَّ قَضَائُكَ اَسْاَلُكَ
اللّٰهُمَّ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ سَمَّيْتَ بِهٖ نَفْسَكَ اَوْ عَلَّمْتَهٗ
اَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ اَوْ اَنْزَلْتَهٗ فِیْ كِتَابِكَ اَوِ اسْتَاْثَرْتَ بِهٖ فِیْ
عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ اَنْ تَجْعَلَ الْقُرْآنَ رَبِيْعَ قَلْبِیْ وَنُوْرَ
صَدْرِیْ وَجَلَاءَ حُزْنِیْ وَذَهَابَ هَمِّیْ.

نو الله به لرې کړي غمونه او خفګانونه ددهٔ او په بدله کښې به ورله خوشحالي ورکړي. نو چا عرض اوکړو چه: یا رسول الله ! نهٔ ئې زده کوو ؟ نو وې فرمائیل : ولې نه! چاچه واریده نو هغهٔ له پکار دي چه زده ئې کړي ».

ابن مسعود رضي الله عنه فرمائي : په هر نبي باندې به چه کله څهٔ مصیبت راغې، نو هغهٔ به په سبحان الله سره امداد طلب کولو.

غل نه دَ بچ کیدو دعاء

حسن بصریؒ فرمائي : « دَ ابو المعلق په نوم یو صحابي وو، هغه تاجر وو. یوه ورځ یو غل ګیر کړو. ورته ئې اووئیل : چه زهٔ درنه مال اخلم، او قتل کوم دې هم. نو هغهٔ دَ څلورو رکعتو اجازت اوغوښتلو. نو په آخره سجده کښې

ئې دا دعاء اوغوښتله :

یَا وَدُوْدُ یَا وَدُوْدُ یَاذَا الْعَرْشِ الْمَجِیْدِ یَا فَعَّالًا لِّمَا تُرِیْدُ
اَسْاَلُكَ بِعِزِّكَ الَّذِیْ لَا یُرَامُ وَبِمُلْكِكَ الَّذِیْ لَا یُضَامُ،
وَبِنُوْرِكَ الَّذِیْ مَلَأَ اَرْكَانَ عَرْشِكَ اَنْ تَكْفِیَنِیْ شَرَّ هٰذَا اللِّصِ
یَا مُغِیْثُ اَغِثْنِیْ یَا مُغِیْثُ اَغِثْنِیْ.

درې ځله ئې دا دعاء اوکړه. نو الله دَ آسمان نه د هغه غل د وژلو دپاره یو ملائك راولیږلهٔ.

حسن بصریؒ وائي : چاچه اودس اوکړو، او څلور رکعته مونځ ئې اوکړو، او دا دعاء ئې اووئیله، نو الله تعالیٰ به ئې قبوله کړي. کهٔ په دهٔ څهٔ غم وي اوکهٔ نهٔ وي ».

(رواه ابن ابی الدنیا عن الحسن).

فصل : دعاء دَ وسلې پشان ده :

خو دومره خبره یاده کړه چه وسله هله کار کوي کله چه مټ قوي او مضبوط وي، او څهٔ مانع نهٔ وي لکه په دشمن ځهٔ زغره یا خود نهٔ وي، نو پوره کار کوي. دارنګه چه دعا وي او په توجه سره وي، او نور څهٔ مانع دَ قبلیدو نهٔ وي، لکه بعض موانع مونږ مخکښې بیان کړل، نو دُعا بیا ښهٔ کار کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بعضِ خلق وائی چه دُعا ته هیڅ ضرورت نشته۔ ځکه چه داشے به الله یا لیکلے وی په تقدیر کښ یابه ئے نۀ وی لیکلے۔ کۀ لیکلے وی، نو دُعا ته حاجت نشته۔ اوکه نۀ وی لیکلے، نو بیا هم دُعا ته حاجت نشته۔ دا قِسم خلق سخت جاهلان دی۔ مونږ الزامًا وایُو چه ستا موړوالے او تنده ماتیدل او بچی پیدا کیدل به الله یا لیکلی وی یانۀ، کۀ لیکلی ئے وی، بیا روټئ خوړلو او اوبۀ څکلو ته حاجت نشته اونۀ وادۀ کولو ته حاجت شته۔ اوکۀ نۀ ئے وی لیکلی، نو بیا یے ضرورته کارولے کوے؟

بعضِ خلق وائی چه په دُعا هیڅ نۀ کیږی۔ لیکن دا صرف عبادت دے۔ کول ئے پکار دی۔ دا خلق هم غلط وائی۔ بلکه:

صحیح خبره داده چه هر شے الله په تقدیر کښ لیکلے، لیکن سره دَ اسبابونه۔ مثلًا موړ والے الله لیکلے دے، او سبب، ئے ورله خوراك لیکلے۔ دارنګه تۀ چه څۀ حاجت غواړے، هغے دپاره الله دُعاء سبب ګرزولے دے۔ نو ځوك چه دُعا پریږدی هغه جاهل دے۔

صحابو ؓ ته دا فضیلتونه معلوم وو، ځکه په هر ځائے

کښ به هغوی الله ته متوجه کیدل او دُعا به ئے غوښتله۔

حدیث دَ ابن ماجه کښ راځی:

مَنْ لَمْ يَسْأَلِ اللّٰهَ يَغْضَبْ عَلَيْهِ.

«ځوك چه د الله نه دُعا نۀ غواړی، الله په هغۀ غضب کوی»۔

نو معلومه شوه چه الله تعالیٰ په سوال او تضرع سره راضی کیږی۔ او دُنیا کښ زمونږ د مسلمانانو بل مقصد نشته بغیر د رضا کولو د الله نه۔

په حدیث کښ راځی چه الله فرمائی: « زۀ الله یم، مانه سیوا بل معبود نشته۔ کله چه زۀ راضی شم، نو برکت اچوم، او زما دَ برکت څۀ انتهاء نشته۔ اوکله چه زۀ د چانه خفه شم، نو بیا پرے لعنت کوم، او زما لعنت تر اوو پُشتونو پورے رسیږی»۔ (مسند احمد)۔

پس الله په کومه خبره زیات خوشحالیږی هغه د ګناهونو دَ پریخودلو په وجه رضا کیږی۔ او دَ تقویٰ معنیٰ هم داده د ګناه نه ځان ساتل۔

نو دَ دنیا دَ ټولو مصیبتونو سبب ګناهونه دی، لکه قرآن مجید کښ الله فرمائی:

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ وَمَا اَصَابَكُمْ مِنْ مُّصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ اَيْدِيْكُمْ وَيَعْفُوْ عَنْ كَثِيْرٍ ﴾. (شوری).

(کوم مصیبت چه تاسو ته رسیږی هغه ستاسو د عمل په وجه، او الله خو د ډیرو نه معافی کوی).

لیکن دا خبره یاد ساتل پکار دی چه د خیر او د شر اسباب معلومول ضروری دی. او دا په تجربه او په علم التاریخ او په آوریدلو د اخباراتو ماضیو او خصوصاً په قرآن پاك کښې سوچ کولو سره انسان ته حاصلیږی. او بیا په علم الحدیث کښې سوچ کول دی. او قرآن او سنت د ټولو شیانو اسباب بیان کړی دی.

دویمه خبره داده: چه د نفسِ غلط فهمئ نه ځان ساتل ضروری دی. ځکه چه انسان دا ښهٔ پیژنی چه گناه، غفلت او شهوت ضرری شیان دی، لیکن دے په غلط فهمئ کښې پریوزی او، وائی چه الله غفور رحیم دے.

او کله وائی: توبه به وُباسم.

او کله یو دوه رکعته نفل اوکړی، نو ځان معصوم حسابوی.

اوکله وائی: تقدیر کښې به مقرر وی داسے. اوکله وائی:

ټول خلق داسے کوی، نو کهٔ ما اوکړو، نو څهٔ چل اوشهٔ.

او ډیر خلق دا گمان کوی، کهٔ زه هر څو مره گناهونه اوکړم، او استغفر الله اووایم پس ختم به شی.

او بعضِ وائی چه گناهونه کوه، او بیا سل ځله: سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ اووایه: بس گناه به دِے زائله شی.

او بعضِ وائی: اَلتَّنَزُّهُ مِنَ الذُّنُوْبِ جَهْلٌ بِسِعَةِ عَفْوِ اللهِ.

(د گناهونو نه ځان ساتل د الله په فراخه عفوه ناخبری ده). او بعضِ وائی: زهٔ مجبوریم.

او بعضِ وائی: پردو زنانو ته کتل جائز دی، ځکه چه دا خو بهر ته راوتی دی.

او بعضِ وائی چه مونږ به خپل پیران بچ کوی. او هغوی به مونږ له سفارش کوی.

او بعضِ وائی: مونږ مِیان گان اوسیدان یُو. زمونږ گناهونه به زمونږ مشران معاف کوی په سفارش سره.

او بعضِ وائی: حدیث کښې راځی چه الله فرمائی: زهٔ د بنده دَ گمان سره یم په ما باندے. پس زمونږ په الله دا گمان دے چه جنت ته به مو بوزی.

لیکن دا خبره صحیح نهٔ ده، ځکه چه په الله هغه سړے

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحیح ګمان کولے شی ځوك چه دَ هغهٔ تابعداروی۔ او نافرمان په الله ښهٔ ګمان نشی کولے، لکه یو مرئیے وی هغه اوتختی، کله چه هغه واپس راوستے شی، نو د هغهٔ ګمان دا وی چه مَولیٰ به سزا راکوی۔

دے وجے نه حسن بصریؒ فرمائی :

اِنَّ الْمُؤْمِنَ اَحْسَنَ الظَّنَّ بِرَبِّهٖ فَاَحْسَنَ الْعَمَلَ، وَاِنَّ الْفَاجِرَ اَسَاءَ الظَّنَّ بِرَبِّهٖ فَاَسَاءَ الْعَمَلَ.

(مؤمن په خپل رب ښهٔ ګمان لری ځکه نیك عمل کوی، او بدکاره سړے په الله غلط ګمان لری نو ځکه غلط اعمال کوی)۔

په اصل کښې دا دَشیطان دهوکے او حربے وی۔ راشه اوګوره چه څومره خوف وو دَ رسول الله ﷺ، چه یو کرت ورسره شپږ یا اووهٔ اشرفئ وے، نو دَ شپے خوب نهٔ ورتلو او په مرضِ وفات دَ هغهٔ کښې عائشے رضی الله عنها تهٔ ئے فرمائیلی وو چه خرچ ئے کړه۔ لیکن هغے د څهٔ مشغولتیا په وجه خرچ نکړے۔ نو نبیؐ ﷺ اوفرمائیل چه څهٔ ګمان دے دَ الله د نبی، کهٔ الله سره ملاؤ شی او دا روپئ ورسره وی؟

امام معروفؒ فرمائی :

رَجَاؤُكَ لِرَحْمَةِ مَنْ لَا تُطِيْعُهٗ مِنَ الْخُذْلَانِ وَالْحُمْقِ.

دَ هغه چانه امید ساتل چه تهٔ دَ هغهٔ تابعداری نهٔ کوے دا خو شرمندګی او کم عقلی ده۔

او حسن بصریؒ ته چا اووئیل چه :

اَرَاكَ طَوِيْلَ الْبُكَاءِ فَقَالَ : اَخَافُ اَنْ يُّطْرِحَنِىْ وَلَا يُبَالِىْ.

زهٔ تا وینم چه تهٔ ډیر زیات ژاړے دا ولے ؟ نو هغهٔ وئیلے : ماسره دا ویره ده چه الله به مے اور ته ګذار کړی او هغه دَ هیڅ پرواه نهٔ لری۔

او حسن بصریؒ دا هم فرمائیلی دی : چه بعضِ خلق امیدونه د مغفرت لری، نو د دنیا نه بے توبے لاړ شی۔

او نبی کریم ﷺ فرمائی :

يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوْبِ ثَبِّتْ قَلْبِىْ عَلٰى دِيْنِكَ.

« اے دَ زړونو اړونکیه ! زما زړهٔ په خپل دین باندے مضبوط کړه »۔

او دا به ئے هم فرمائیل چه « زړونه د الله په دوو ګوتو کښې دی۔ کوم خوائے ئے چه غواړی اړوی ئے »۔

یو روایت کښې دی چه « نبی ﷺ جبرئیل علیه السلام ته اوفرمائیل : څهٔ وجه ده چه میکائیل علیه السلام نهٔ

(c) ketabton.com: The Digital Library

خاندی ؟ نو هغهٔ ورته اووئیل : میکائیل د هغې ورځې نه را
په دیخوا نهٔ دی خندلی، کله نه چه اور پیدا شوے دے »۔

یو روایت کښې راځی، چه نبی ﷺ یو کرت یو جماعت
اولیدهٔ، نو تپوس ئے اوکړو چه ولې راجمع شوی دی ؟ نو چا
اووئیل چه قبر کنی۔ نو نبی ﷺ په منډه لاړو او قبر خوا
کښې کیناستو، او په ژړا شو، تردے چه زمکه ئے په اوښکو
لونده کړه۔ او بیائے مونږ ته ارشاد اوفرمایهٔ : اے رونړو! دے
ورځے دپاره تیاری اوکړئ۔ (مسند احمد)۔

دا قِسم روایتونه نور هم ډیر زیات دی۔

نو مقصد داشهٔ چه هسے امیدونه نهٔ دی کول پکار.
بلکه اعمالِ صالحه پکار دی۔ او خوفِ اِلٰهی ډیر ضروری
شے دے۔

پس د ټولو ګناهونو نه ځان بچ کول پکار دی، ځکه چه
مخکښې بیان شو چه دَ ټولو مصیبتونو سبب معصیتونه
دی۔ او دَ نعمتونو د راتلو لوئے سبب تقویٰ ده۔ لیکن دا
اوس ډیره کمه شوے ده۔ او حال دادے چه قرآن پاك کښې
چه الله پاك په تقویٰ څومره زور ورکړے دے۔ هغه پټ نه
دے۔ په سورتِ بقره کښې الله پاك پنځه دیرش کرته د تقویٰ

ذکر کړے دے۔ باقی قرآن خو ترے ډك دے۔

د ګناهونو ضررونه :

زهٔ مختصر یو څو ضررونه او بد اثرات د ګناهونو لیکم،
چه زړهٔ اوېدن ته په دنیا او آخرت کښې ضرر ورکوی۔ هر
انسان د خپلے کامیابئ دپاره کوشش کوی۔ خو لیکن
شیطان د انسان نه دشمن دے۔ هغهٔ صحیح لاره د کامیابئ
د انسان نه هیره کړے ده۔ پس هوښیاریدل پکار دی او دَ
شیطان سره عداوت کول پکار دی۔

۱ - اول : د علم نه محرومتیا :

د علم نه محرومتیا د ګناه په وجه کیږی۔ علم نور دے،
او ګناه دغه نور مړ کوی۔ لکه دَ امام شافعیؒ په باره کښې
راځی چه کله دوئ دَ امام مالکؒ نه تعلیم شروع کړو۔ نو
امام مالکؒ ته ددهٔ زیرکتیا او پوهه او عقل معلوم شهٔ۔ نو دهٔ
ته ئے اوفرمائیل :

إِنِّیْ أَرَى اللّٰهَ قَدْ أَلْقَى عَلَيْكَ نُوْرًا فَلَا تُطْفِئْهُ بِظُلْمَةِ الْمَعْصِيَةِ.

(زهٔ وینم چه الله په تا باندے نورا چولے دے۔ نو دَ ګناه دَ
تیارے په وجه ئے مړ نهٔ کړے)۔

امام شافعیؒ فرمائی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

شَكَوْتُ إِلٰى وَكِيْعٍ سُوْءَ حِفْظِىْ
فَأَرْشَدَنِىْ إِلٰى تَرْكِ الْمَعَاصِىْ

(ما خپل استاذ وکیع ؒ ته د حافظې دَ کمزورئ شکایت اوکړو، نو هغهٔ ماته دَ ګناهونو نه د بچاؤ وصیت اوکړو.

فَإِنَّ الْعِلْمَ فَضْلٌ مِنَ اِلٰهٍ
وَفَضْلُ اللّٰهِ لَا يُعْطىٰ لِعَاصِىْ

(ځکه علم د الله فضل دے، او الله خپل فضل نافرمان ته نهٔ ورکوی).

۲ – **دویم** : ګناهونه دَ رزق او د مال نه د محرومه کیدو سبب دے. حدیث کښې راځي : ((انسان دَ ګناه په سبب دَ رزق نه محرومه کیږی)). (مسند احمد).

نو تقویٰ سبب د رزق او ګناه سبب دَ فقر دے.

۳ – **دریم** : ګناهونه سبب دَ وحشت دے. انسان ته هیڅ شے بیا مزه نهٔ ورکوی. اګرکهٔ د ټولے دنیا مزے راجمع شي. لیکن په دے وحشت د زړهٔ هغه څوك پو هیږی چه اِحساس په کښې وی، ځکه چه :

وَمَا لِمَيِّتٍ بِجَرْحٍ مِنْ إِيْلَامٍ.

مړے دَ زخمی کیدو په درد نهٔ پو هیږی.

٤ – **څلورم** : د ګناهونو په سبب د انسان او د نورو خلقو ترمینځه یو وحشت او بے محبتی واقع کیږی، خصوصًا انسان دَ نیکانو خلقو نه وړاندے کیږی، هغوی نه به هم بد معلومیږی فطرةً. او دے هم د هغوئ نه تښتی. او څومره چه لرے وزی، هغومره شیطان ته نزدے کیږی. تردے چه دا وحشت ددهٔ اود ښځے او د بچو او د خادمانو ترمینځه راشي، نو بیابه ئے هیڅوك تابعداری نکوی.

لکه بعضِ علماء فرمائی : چه زهٔ کله دَ الله څهٔ نافرمانی اوکړم. نو هغه زهٔ دَ خپلے ښځے او د خپل څاروی (سورلئ) په اخلاقو کښې پیژنم.

۵ – **پنځم** : ګناهونه سبب دَ ګرانئ او سختئ د کارونو دی په دهٔ باندے. پس هر خوا چه مخ کړی، نود هر کار دروازه به پرے بنده وی. اویابه سخته وی. ځکه څوك چه د الله نه ویره کوی نو : ﴿ يَجْعَلْ لَّهُ مِنْ اَمْرِهِ يُسْرًا ﴾.

الله به ورله کارونه آسان کړی. (الطلاق).

نو څوك چه تقویٰ معطله کړی، نو هر کار به ورته الله پاك سخت کړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٦ – **شپږم** : په زړهٔ باندے به ئے تیارهٔ راشی، ترڅو چه دے به پرے داسے پوهیږی لکه د شپے په تیارهٔ چه سړے پوهیږی۔ ځکه چه طاعت نور دے او معصیت (ګناه) تیارهٔ ده۔ اوکله چه دا تیارهٔ ډیره شی، نو سړے بیا په بدعاتو او ګمراهئ کښ واقع شی۔ او دے نهٔ پوهیږی۔ لکه یو ړوند سړے په لاره روان وی، اومخکښ کنده راشی او دے خبر نهٔ وی، نو په کښ ور اوغورزیږی۔ پس دا تیارهٔ بیا په مخ باندے تیارهٔ راولی، نو هر څوك ئے پیژنی، لکه تاسو تجربه اوکړئ۔ چه پولیس والا چه کله ګاډی ته را اوخیژی، نو په فاسقانو خلقو ګوتے وَهی۔ ښهٔ او خراب بیل پیژنی۔

عبد الله بن عباس رضی الله عنه فرمائی :

إِنَّ لِلْحَسَنَةِ ضِيَاءً فِي الْوَجْهِ وَنُورًا فِي الْقَلْبِ وَسَعَةً فِي الرِّزْقِ وَقُوَّةً فِي الْبَدَنِ وَمَحَبَّةً فِيْ قُلُوْبِ الْخَلْقِ، وَالْمَعْصِيَةُ بِضِدِّ ذٰلِكَ.

(دَ نیکئ اثر په مخ باندے دَ حُسن اودَ تازګئ وی، او په زړهٔ کښ رڼرا وی، او په رزق کښ فراخی وی، او په بدن کښ طاقت وی، او خلق ورسره محبت ساتی۔ او ګناه کښ ددے په ضد شی: ملاویږی۔ یعنی توروالے دَ مخ او تیارهٔ د زړهٔ او

تنګی دَ رزق او کمزوری دَ بدن او دَ خلقو په زړونو کښ ورسره نفرت)۔

٧ – **اووم** : زړهٔ او بدن کمزورے کوی، ځکه چه دَ مؤمن ایمانی طاقت په زړهٔ کښ وی، او کله چه زړهٔ طاقتور وی، نو بدن کار کوی، اوکله چه زړهٔ بزدل کمزورے وی۔ نو بدن کار نشی کولے۔ لکه د کافرانو څومره بدنی او مالی طاقتونه وی۔ لیکن صحیح مؤمنانو ته نشی ټینګیدے، لکه د صحابه کرامو رضی الله عنهم واقعات مشهور دی۔

٨ – **اتم** . دَ ګناه دَ وجے نه انسان د ډیرو نیکیو نه محروم شی۔ چه هره نیکی د تولے دنیا نه بهتره وی۔ مثلاً سړے فلم ته لاړ شی، نو مونځ ترے قضا شی، او دَ ذکر نه غافله شی۔ دَ غلا چل زده کړی، دَ زنا چل زده کړی۔ مال بے ځایه خرچ شی، وخت عبث تیر شی۔ دارنګه تهٔ په کښ فکر اوکړه چه څومره ضررونه دی ؟ انسان د خپلے خوشحالئ کوشش کوی، او حال دادے چه ځان هلاکوی۔

٩ – **نهم** : ګناه دَ عمر او دَ رزق دَ کموالی سبب دے۔ او نیکی دَ عمر او دَ رزق دَ ډیروالی سبب دے۔ لکه په حدیث د ابن ماجه کښ راځی : « عمر لره صرف نیکی زیاتوی، او

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقدیر لره صرف دعا رد کوی »۔ الحدیث۔

بیا دلته په ډیروالی د عمر کښې د علماؤ درے رائے دی :

بعضِ فرمائی : دَ عمر دَ ډیر والی نه مراد دَ خیر او برکت ډیروالے دے۔ یعنی عمر به لږ وی، اوفائدے اوطاعتونه به په کښې ډیروی۔

دویم دا چه : مراد دَ ډیر والی د عمر نه حقیقةً ډیروالے دے۔ الله د هر شئ دپاره اسباب مقرر کړی وی، لکه د صحت، مرض، غِنیٰ، فقر دپاره ئے چه اسباب مقرر کړی دی۔

دریم قول دادے : چه اعلیٰ ژوند هغه دے چه د انسان زړهٔ په کښې دَ الله پاك سره تړلے وی۔ او د هغهٔ سره په کمال درجه کښې محبت وی۔ چه دَ هغه محبت په مقابله کښې هیڅ شے نهٔ غوره کوی۔ نو کله چه انسان په معصیت او نافرمانئ کښې اخته شی، نو دے مړ دے، او عمرئے ختم دے۔ دے وجے نه کافرانو ته الله پاك مړی وئیلی دی۔

لنډه داشوه چه عمر دَ اِنسان دَ ژوند مُودے ته وائی۔ او ژوند هغه دے چه اِنسان پکښې د الله سره پوره محبت اوتعلق ساتی، او د هغهٔ رضا په هر شی غوره کوی۔ او د

گناه په وجه دا حال ختمیږی۔

۱۰ – **لسم** : د گناه نه گناه پیدا کیږی۔ بیا انسان ترے نهٔ شی وتلے۔ بعضِ علماؤ وئیلی دی چه :

إِنَّ مِنْ عُقُوْبَةِ السَّيِّئَةِ السَّيِّئَةُ بَعْدَهَا.

(د گناه یو عذاب دادے چه دَ بلے گناه توفیق اِنسان ته ملاویږی)۔

اونیکی ددے خلاف ده۔ تردے چه په بعضِ اِنسانانو کښې بیا دا گناهونه کلك شی۔ کهٔ د نیکئ ځائے ته راشی۔ یا ورته څوك د دین خبره کوی، نو تنگ شی۔ او همدارنگه بعضِ نیکان خلق د گناه په ځائے کښې تنگیږی۔ لکه مَهے چه دَ اوبو نه لرے شی۔ تردے چه بعضِ گناهونو کښې هیڅ خوند نهٔ وی۔ لیکن د هغهٔ زړهٔ په نیکئ تنگیږی، نو ځکه هغه گناه کوی۔ په بل شی ئے ساعت نهٔ تیریږی۔

۱۱ – **یولسم** : او دَ ویرے خبره خو داده چه د گناه په وجه دَ زړهٔ نه اِراده د توبے کمزورے کیږی۔ تردے چه هغه گناه ددهٔ عادت اوگرځی۔ نو بیا ورته هغه څهٔ گناه نهٔ ښکاری، هسے په خولهٔ به توبے ډیرے اوباسی، او زړهٔ کښې به ئے اِراده هم د هغه کار وی۔ کهٔ زنکدن راشی، نو هم توبه

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهٔ اوباسی۔ او الله پاك بیا توفیق هم نهٔ ورکوی۔ وجه داده چه ګناهونه دَ مخکنیو خلقو میراث دے، مثلاً هلکانو ته راتلل دا میراث د قوم لوط دے۔ او ناپ تول کښې کمے کول دا میراث دَ قومِ شعیب دے۔ او فسادونه اولوئی کول دَ فرعونیانو میراث دے۔ او تکبر او تجبر کول دَ قومِ هود میراث دے۔ او همدارنګه نور واخله۔

اوپه دے ګناهونو هغویٔ الله هلاك کړی دی۔ نو کیدے شی چه الله هم دغه عذاب په دے نافرمان بنده راولی۔ ځکه چه دهٔ هم د هغویٔ جامے آغوستی دی۔

لکه په مسند احمد کښې دَ ابن دینار قول دے: چه «الله بعضِ نبیانو ته وحی اوکړه، چه خپل قوم ته اووایه چه زما د دشمنانو نو په ځائے کښې مهٔ داخلیږیٔ او دَ هغویٔ لباس مکویٔ، او د هغویٔ پشان سورلی مکویٔ۔ او د هغویٔ پشان خوراك مهٔ کویٔ۔ کنی نو تاسو به هم زما دشمنان جوړ شیٔ»۔

بل حدیث کښې دا جمله راغلے ده:

مَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ.

«خوك چه دَ چاسره ځان مشابه کوی، هغه به دَ هغویٔ

سره وی په آخرت کښې»۔

(مسند احمد)۔

۱۲ - **دولسم**: دَ ګناه په وجه انسان د الله په نیز ذلیل اوسپك وی۔ او د الله د نظر دَ رحمت نه غورزیدلے وی۔

حسن بصریؒ یوه عجیبه خبره کړے ده:

هَانُوا عَلَيْهِ فَعَصَوْهُ وَلَوْ عَزُّوا عَلَيْهِ لَعَصَمَهُمْ.

(دا مجرمان په الله سپك دی، ځکه الله دَ نافرمانیٔ توفیق ورکړو۔ او کچرته د الله په نیز عزت مند وے، نو الله به بچ کړی وے)۔

او کله چه یو انسان الله پاك سپك کړی، نو:

فَمَا لَهُ مِنْ مُّكْرِمٍ.

نو څوك به عزت ورکړی؟ یعنی هیڅوك عزت ورکونکے بیا نشته۔ اګرکهٔ خلق ئے تعظیم او توقیر کوی دَ وجے د خوف دَ هغهٔ د شر نه۔ یا د څهٔ لالچ په وجه۔ لیکن کله چه هغه ختم شی یا دے غائب شی، نو بیائے دشمن وی، او زړهٔ کښې ئے سپك ګڼړی۔

۱۳ - **دیارلسم**: بنده چه کله نافرمانی کوی نو ګناه بیا ورته سپکه او وړه ښکاری۔ او کله چه اِنسان ګناه وړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوګنړی، نو دے هلاك شئ۔ حدیث کښ راځی: منافق نه
خپل ګناهونه داسے ښکاری لکه مچ په پوزه کینی، نو دے
ئے په اِشارے سره پاځوی، هیڅ پرواه پرے نکوی۔
(رواه البخاری عن ابن مسعود رضی الله عنه).

څوارلسم : نور خلق او حیوانات ګنهګارته خیرے
کوی، ځکه چه هغوئ ته ددهٔ په وجه نقصان رسی۔

ابو هریره رضی الله عنه فرمائی:

إِنَّ الْحُبَارىٰ لَتَمُوْتُ فِيْ وَكْرِهَا مِنْ ظُلْمِ الظَّالِمِ.

(زانرې یا خرارے په خپلو جالو کښ مری، دَ وجے دَ ګناه د
مجرم نه).

مجاهد" فرمائی: حیوانات په نافرمانو خلقو لعنتونه
وائی۔ ځکه چه قحطونه دَ انسانانو د ګناه په وجه راځی۔

عکرمه" فرمائی: دَ زمکے ځناور تردے چه ګونګټئ او
لړمانان وائی چه باران زمونږ نه بند شو په سبب د ګناه د
انسان۔ پس په ګنهګار باندے بے ګناه مخلوق لعنت وائی۔

۱۵ - **پنځلسم** : د ګناه نه ذلت پیدا کیږی۔ ځکه چه
عزت خو په طاعت دَ الله تعالیٰ کښ دے۔

قرآن پاك کښ راځی: فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلّٰهِ جَمِيْعًا. (فاطر).

څوك چه عزت غواړی نو د الله په طاعت سره دے طلب
کړی ځکه چه عزت ټول د الله سره دے۔

بعض سلفو به داسے دعا کوله:

اَللّٰهُمَّ اَعِزَّنِيْ بِطَاعَتِكَ وَلَا تُذِلَّنِيْ بِمَعْصِيَتِكَ.

اے الله! ستا د طاعت په وجه عزت راکړه، او ستا د
نافرمانئ په وجه مے مهٔ ذلیله کوه۔

دَ حسن بصری" یوه خبره هرسړی لره یادول پکار
دی۔ ډیره مزیداره ده۔

إِنَّهُمْ وَإِنْ طَقْطَقَتْ بِهِمُ الْبِغَالُ وَهَمْلَجَتْ بِهِمُ الْبَرَاذِيْنُ إِنَّ
ذُلَّ الْمَعْصِيَةِ فِيْ رِقَابِهِمْ اَبَى اللّٰهُ إِلَّا اَنْ يُّذِلَّ مَنْ عَصَاهُ.

(نافرمان خلق اګرکهٔ دوئ په قچرو په مزه روان وی او په
ښهٔ کره کره آسونو ناست وی، او هغه په تیزه روان وی، او
ځم ځم کوی، مګر دَ ګناه چه کوم ذلت دے، هغه د دوئ
څټونو پورے نښتے دے، الله خامخا خپل نافرمان ذلیله
کوی).

لکه اوس اوګورئ دا مالداره سرمایه دار خلق چه کله
نافرمان وی، نو څومره بد شکله بد اخلاق ذلیل وی۔ نو
کهٔ غریب نافرمان وی، هغهٔ ته خو بیا څوك ګوری هم نهٔ۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دے خبره ژوندی زړهٔ والا پوهیږی۔

ابن مبارکؒ یو ښو ډیر ښکلی شعرونه وئیلی دی:

رَأَيْتُ الذُّنُوْبَ تُمِيْتُ الْقُلُوْبَ
وَقَدْ يُوْرِثُ الذُّلَّ إِدْمَانُهَا

ما ګناهونه اولیدل چه زړهٔ مړ کوی، او ذلت پیدا کوی همیشه والے دَ ګناهونو۔

وَتَرْكُ الذُّنُوْبِ حَيَاةُ الْقُلُوْبِ
وَخَيْرٌ لِنَفْسِكَ عِصْيَانُهَا

او دَ ګناهونو پریښودل زړهٔ ژوندے کوی، او د نفس دپاره غوره شے دَ نفس نهٔ منل دی۔

وَهَلْ أَفْسَدَ الدِّيْنَ إِلَّا الْمُلُوْكُ
وَأَحْبَارُ سُوْءٍ وَرُهْبَانُهَا

دین چه څومره بادشاهانو او دنیا پرستو مُلایانو او عیش پرستو پیرانو خراب کړو۔ نو دومره بل چا نهٔ دے خراب کړے۔

۱٦ – **شپاړسم** : دا عصیان عقل هم خرابوی۔ ځکه چه عقل نور دے او ګناه تیارهٔ ده۔ نو بس نافرمان همیشه کم عقل وی۔ بے ځایه خبرے بے ځایه کارونه کوی۔

۱۷ – **اولسم** : دا وجه دَ مخکنۍ وجے بیان دے:

علماؤ وئیلی دی، کوم انسان چه نافرمانی او عصیان کوی، نو د هغهٔ عقل ختم وی۔ ځکه چه کهٔ انسان فکر اوکړی، چه زهٔ خو الله پیدا کړے یم، د طاعت دپاره۔ او د هغهٔ په قبضه کښې یم۔ او هغه په ما خبر دے۔ او زهٔ دَ هغهٔ په کور کښې اوسیږم۔ او ملائکے راته ګوری۔ او قرآن مے منع کوی۔ او ایمان مے منع کوی۔ د مرګ واعظ موجود دے او اور د جهنم شته، او دا فکر ورسره اوکړی چه د ګناه په وجه د سړی نه په دے لړغوندے خوند باندے د دنیا اود آخرت ډیرے فائدے خرابے شی۔ نو بیا به چرته ګناه ته وړاندے نشی۔ اوکهٔ وړاندے کیږی سره ددے موانعو نه، نو هغه بے عقله او جاهل دے۔

۱۸ – **اتلسم** : د ګناه په وجه په زړهٔ زنګ راځی۔ لکه حدیث کښې راځی چه زړهٔ زنګین کیږی لکه وُسپنه۔

(الحدیث، مشکوة).

پس دَ زنګ نه پس بیا پرے طبع (ټاپه) راشی، بیا پرے نفل (جرنده) راشی۔ بیا پرے ختم (مهر) اووهلے شی۔ نو بیا به ورته څوك هدایت اوکړی؟ دا پنځه واړه خبرے په

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرآن کښې شته دے۔

۱۹ – **نولسم** : ما د خپل محبوب او متقي استاذ الشيخ عبد السلام (الله پاك دے د هغهٔ دنيا او آخرت روښانه کړی، او مونږ او هغه دِے الله په جنت کښې يو ځائے کړی، آمين) نه دَ مشکٰوة په درس کښې آوريدلی وو چه په قرآن او حديث کښې الله او رسول (ﷺ) په څهٔ کارونو لعنتونه فرمائيلی دی۔ کهٔ سړے هغه راجمع کړی، نو پوره کتاب پرے ليکلے کيږی۔ نو زما زړهٔ کښې دَ هغهٔ خبره وه۔ نو کله چه الله پاك ددے رسالے د ليکلو توفيق راکړو، نو هغه خبره د خپل محبوب استاذ رایاده شوه۔

په حديث کښې په خال لګونکی او څوك چه دَ هغے طلب کوی، او همدارنګه په هغه ښځه چه په خپل سر کښې پردی ويختهٔ لګوی، او په هغه ښځه چه هغهٔ ئے ورله لګوی، او په هغه ښځه چه دَ خپلو وروځو نه ويښتهٔ اوباسی، او په هغه ښځه چه په سوهان سره خپل غاښونه نری کوی، او په هغه ښځه چه دے له د زينت دپاره ويښتانه تيرهٔ کولے شی۔ په دے ټولو باندے د الله او د رسول (ﷺ) لعنت دے۔

دغه شان په سود خور او په هغه چاچه په بل د سود مال خوروی، او ددے په ليکونکی او ددے په ګواه باندے لعنت وئيلے شوے۔ دارنګه په مُحَلِّل او مُحَلَّلٌ لَهٗ باندے لعنت راغلے۔ مُحلِل هغه چاته وائی چه طلاقه شوے ښځه يوه شپے دپاره په نکاح واخلی۔ او وعده اوکړی چه سَحر به ئے طلاقوم۔ دے دپاره چه اولنی خاوند ته حلاله شی۔ نو دهٔ ته مُحلِل وائی۔ او اولنی خاوند ته مُحلَل لَهٗ وائی۔

او دغه شان په غلهٔ سړی باندے لعنت راغلے دے۔ او په شراب خور او په ورکونکی باندے او په نچوړونکی باندے او په خرڅوونکی او اخستونکی او دَ هغے پيسے خوړونکی باندے او په باروُونکی او په هغه چا باندے چاکره چه دا شراب اوړلے شی، په دے ټولو باندے لعنت وئيلے شوے۔

دارنګه حديث کښې لعنت په هغه چا راغلے چه د زمکے نښانے ورانوی، او د هغے حدود او پُلے خرابوی۔ او څوك چه په مور پلار لعنت وائی۔ او لعنتی دے هغه کس چه د ژوندی حيوان نه نښنه جوړه کړی۔ اوبيائے وُلی۔ او په هغه سړی لعنت دے چه ځان د ښځو سره مشابه کوی په لباس،

(c) ketabton.com: The Digital Library

رفتار گفتار وغیره کښې۔

او دغه شان په هغه ښځه باندې لعنت دې چه هغه د سړو سره ځان مشابه کوي په لباس، رفتن خفتن گفتن وغیره کښې۔ او هغه څوك لعنتي دې چه دَ الله نه سیوا دَ بل چا په نوم ذبح اوکړي۔ لکه خلق پیر بابا وغیره ته گډان بوزي، د هغې خوراك حرام دې۔ کهٔ چا داسې کار اوکړو، نو هغه مُشرك دې۔ د علماؤ نه ددې تحقیق اوکړئ۔

او په بدعتي سړي باندې لعنت راغلې، او په هغه چا چه بدعتي ته ځائې ورکوي په کور یا مسجد یا په یو مجلس کښې۔ اَعَاذَنَا اللّٰهُ مِنْهُ۔

او په تصویرونو والو باندې لعنت دې، کهٔ جُثه لري اوکهٔ نهٔ لري۔ دا مصیبت خو اوس دومره زیات شوې چه هیڅ حد ئې نشته۔ دا لا څهٔ کوې، د بربنډو ښځو فتوان هم پکښې شته۔ الله دِې مونږ د داسې خلقو نه زر زر جدا کړي۔ آمین! او په هغه کس لعنت دې چه د قومِ لوط عمل کوي، او څوك چه مور پلار ته کنځل کوي، او څوك چه د ړوند سړي نه لار غلطوي۔ همدارنگه د ناپوهه سړي نه صحیح دین پټوي۔

او څوك چه حیواناتو سره بد فعلي کوي۔ او څوك چه حیوانات په مخ باندې داغي۔ او څوك چه مسلمان ته ضرر ورکوي، یا پرې څهٔ مکر او دهوکه کوي۔ او په هغه ښځو لعنت دې چه زیارتونو له ځي، او هغه کسان چه په مقبره کښې جوماتونه جوړوي۔ او هغه کسان چه په قبرونو شمعې ډیوې بلوي۔ او هغه څوك چه د ښځې او د خاوند ترمینځ بې اتفاقي پیدا کوي۔ دغه شان د غلام او دَ مالك ترمینځه تعلق خرابوي۔

او هغه څوك چه ښځې سره په شا طرف کښې کور والې کوي۔ یعني په دُبر کښې ورسره جماع کوي۔ او هغه ښځه چه خاوند ورته اووائي چه ماسره یو ځائې سمله، او هغه جدا شپه تیره کړي تر سَحَره ملائك پرې لعنت وائي۔

او څوك چه بل ته خپل نسبت کوي سیوا د پلار خپل نه۔ یعني پلار ئې یَو وي او نسبت بل ته کوي چه زهٔ د فلاني ځوئې یم۔ لکه دا صاحبِ منصب والا خلق داسې کوي۔ او څوك چه مسلمان ته وسله خوزوي یعني اشارې ورته پرې کوي۔

او څوك چه صحابه کرامو – رضی الله عنهم اجمعین –

(c) ketabton.com: The Digital Library

پسے خبرے کوی۔ لکه بعضِ ظالمان د عثمان رضی الله عنه او دَ معاویه رضی الله عنه او نورو صحابه کرامو سره بغض لری۔ او طعنونه پرے وائی۔ لکه شیعه گان او رافضیان خلق شو۔

او همدارنگه رشوت خورونکی او ورکونکی او څوك چه ددے وکالت کوی، دا ټول لعنتیان دی۔

د الله تعالیٰ لعنت او دَ ملائکو لعنت دے په دوئ باندے۔ (رواه البخاری ومسلم والنسائی وأبوداود والترمذی ومالك والدارمی وابن ماجه وغیرهم).

او قرآن کریم کښ الله تعالیٰ په مفسد سړی او صله رحمی قطع کونکی باندے لعنت وئیلے دے۔ دارنگه څوك چه الله او رسول ته ضرر ورکوی، او چه حق پټوی، او د پاکدامنو ښځو پسے خبرے کوی۔ او څوك چه د کافرو دین او طریقے او اخلاقو ته ښۀ وائی دَ مؤمنانو د دین او دَ طریقے نه۔ (سورة احزاب، البقرة، النساء، النور).

۲۰ – **شلم** : دَ گناه په وجه انسان د نیکانو خصوصاً دَ نبی کریم ﷺ او دَ ملائکو دَ دُعاء نه محرومیږی۔ ځکه چه مانځه کښ مونږ وایو۔ وَعَلٰی عِبَادِ اللهِ الصَّالِحِیۡنَ.

ودَالله په نیکانو بندګانو دِے سلام او رحمت وی۔

او دَسورت مؤمن په آیت نمبر (٦، ٧، ٩) کښ راځی چه ملائك دعا غواړی، نیکانو توبه ویستونکو دپاره۔

۲۱ – **یویشتم** : بخاری شریف کښ یو اوږد حدیث راغلے خو زۀ د هغے نه مختصرے جملے راخلم۔

نبی ﷺ فرمائی : « زۀ په خوب کښ ملائکو آسمان ته بوتلم۔ نو هلته یو سړے پروت وو۔ او بل سړی به لوئے کاڼړے را واخستۀ، او دا سر به ئے ورله ذره ذره کړو، بیا به جوړ شو، بیا به ئے داسے اوکړو۔ دا سړے قرآن والا وو، چه هغه ئے زده کړے وو، او بیائے نۀ راخستۀ۔ او فرض مونځ به ئے هم نۀ کولو۔

بیائے بل سړے اولیدۀ چه خولۀ ئے تر غوږونو پورے څیرلے شوه۔ دغه شان سپیږمے او سترګے ئے تر څټه پورے څیرلے شوے۔ بیا به جوړے شوے۔ دا عذاب تر قیامته پورے جاری وو۔ دا دروغژن سړے وو۔

او بیائے په تنور کښ بربنډ سړی او ښځے اولیدل چه اور سیزلی وو۔ چغے ئے وهلے۔ دا زنا کار خلق وو۔

بیائے یو سړے اولیدۀ چه د وینے پشان سور نهر کښ ئے

(c) ketabton.com: The Digital Library

لامبو وهله. کله به چه غاړې ته راغلو، نو بل سړی به په
خوله پـه کـانړی ویشتهٔ خولهٔ به ئې ورله د کانړو ډکه کړه،
بیابه واپس شهٔ. دا سود خور وو ». الحدیث.

۲۲ - **دوه یشتم** : د گناهونو په وجه زمکه کښې
قِسما قِسم فسادونه پیدا کیږی په اوبو کښې، هواء گانو
کښې، میوو کښې. قرآن کریم کښې دی :

﴿ ظَهَرَ الْفَسَادُ فِی الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ اَیْدِی النَّاسِ ﴾

(په اوچه او په دریاب کښې دَ خلقو دَ گناهونو په وجه
فساد ښکاره شوې).

د گناه په وجه زلزلې راځی، او خسف (په زمکه ننوتل)
راځی، اومَسْخ (شکل ورانیدل) راځی، لکه په ثمودیانو او
بنی اسرائیلو باندې الله راوستی وو.

مسند احمد کښې یوه خبره نقل شوې ده چه د بنی امیه
په خزانو کښې دَ غنم دانه راوتې وه چه د کهجورې د هډوکی
هومره غټه وه. او په کاغذ کښې ورسره دا لیکل شوی وو
چه داسې غنم به دَ عدل په زمانه کښې کیدل.

۲۳ - **دریشتم** : بعضِ عذابونه د گناه دادی چه د
انسان د زړهٔ نه جوش د غیرت اوځی. او غیرت خو ډیر

اوچت او ضروری شے دے. دے وجے نه بهتر سړے هغه دے
چه ډیر غیرتی وی. نافرمان غیرتی نشی کیدے. لکه
اوگوریٔ دا مالدار خلق چه ښځے او لونړه ئے په بازارونو او په
چمندونو کښې بے پردے گرځی. کور کښې ئے ورته تی وی
لگیدلے وی. پردی بے حیاء او بربنډ سړی پکښې راځی.

او بعضِ خلق خپلے ښځے فلمونو ته هم وروِلی چه هلته
ډیر غلط کارونه کیږی چه د هغے د بیان دا ځائے نهٔ دے.
اوس خو هر کور کښې ډشونه لگیدلی دی او دَ هر یو کور
نه سینما جوړه شوے ده.

غرض دا چه دَ گناه په وجه دَ انسان نه حیاء او غیرت ځی،
دے وجے نه رسول الله ﷺ د ټولو نه زیات غیرتی وو. او الله د
ټول مخلوق نه زیات غیرتی دے. دے وجے نه ئے فواحش او
بدکارونه حرام کړی دی.

لیکن غیرت په دوه قِسمه دے : بعضِ محبوب او بعضِ
مبغوض وی.

هغه چه الله تـه خوښ نهٔ دے. هغه غیرت کول دی په
غیرِ دَ ځهٔ شك نه په بل چا. (مشکوٰة).

مقصد دا شهٔ چه گناهونه ډیرشی، نو غیرت په اهل او ا

(c) ketabton.com: The Digital Library

اولاد او په عامو خلقو باندے ختم شی۔ بیا هغه ناروا چه دده ښځه ئے کوی، سرتور سر بازار ته ځی، دے ورته ځانله وائی۔ داسے مقام ته چه انسان اورسیږی، نو هغه هلاکت ته اورسیدهٔ۔

دا لا څهٔ کوے، بعضِ خلق ناروا ظلم فواحش نورونه ښائسته کوی۔ او حکم ورته کوی، چه داسے اوکړه۔

حدیث کښ څکه فرمائی : چه دَیُوث سړے به جنت ته نهٔ ځی۔ نو معلومه شوه چه دین په اصل کښ ټول غیرت دے۔ چا کښ چه غیرت نهٔ وی، نو هغه بے دینه دے۔ غیرت دَ زړهٔ حفاظت کوی، نو اندامونه خپله محفوظ شی دټولو نارواوو نه۔

۲۴ – **څلیرشتم** : د ګناه په وجه حیاء ختمیږی۔ چه دا دَ زړهٔ غذا او دَ هر خیر جرړه ده۔ حدیث کښ راځی :

اَلْحَيَاءُ خَيْرٌ كُلُّهُ.

حیاء ټول خیر خیر دے۔

بل حدیث کښ راځی : چه د ټولو پیغمبرانو نه دا حدیث خلقو یاد کړے دے چه :

اِذَا لَمْ تَسْتَحْيِ فَاصْنَعْ مَاشِئْتَ.

کله چه حیاء در کښ نهٔ وی نو کوه چه څهٔ دے خوښه وی۔

نو کله چه انسان بے حیاء شی نو کهٔ خلق دده په بد عمل خبر شی، دے نهٔ خفه کیږی۔ بلکه خلقو ته په خپله حالونه بیانوی چه ما داسے اوکړل۔ پس بے حیا سړے مړے او تباه دے۔

۲۵ – لوئے ضرر د ګناه دادے چه د الله عظمت دده په زړهٔ کښ کَموی۔ کهٔ دده خوښه وی اوکهٔ نه۔ کهٔ د الله عظمت او وقار زړهٔ ته راشی، نو هغه به چرے هم د الله پاك مخالفت نکوی۔

۲۶ – دَ ګنهګار مهابت، عظمت، الله تعالیٰ د خلقو د زړونو نه اوباسی، په خلقو سپك شی، توقے وړپورے کوی۔ دا یاد لره چه څومره دَ الله تعظیم کوی دومره به خلق دده تعظیم کوی۔ څومره چه الله نه یره کوی، دومره به دده نه خلق یریږی۔ څومره چه د الله سره مینه لری، دومره به دده سره خلق مینه کوی۔

دا نشی کیدے چه دے دِے د الله حقوق، تعظیم او اوامر اونواهی ضائع کوی۔ او دے دِے خلقو ته ښهٔ ښکاری۔ كَلَّا وَحَاشَا۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ وَمَنْ يُهِنِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ مُّكْرِمٍ ﴾. (الحج : ١٨).

(چالره چه الله سپك كړي، هغۀ لره څوك عزت وركونكے نشته)۔

٢٧ - دَ نافرمانۍ په وجه الله انسان پريږدي، او يروی ئے. لكه قرآن كريم كښ راځي :

﴿ وَلَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ نَسُوا اللّٰهَ فَاَنْسَاهُمْ اَنْفُسَهُمْ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْفَاسِقُوْنَ ﴾. الحشر : ١٨، ١٩.

(اے ايمان والو ! د الله نه ويره كوئ او د هغه كسانو په شان مۀ كيږئ چه الله ئے هير كړے دے، پس الله د دوئ نه خپل نفسونه هير كړل)۔

يعنی خپل ځان له به څۀ فائده ورنكړي۔

نو هر ګنهګار خپل ځان او خپل وخت مهمل كونكے دے۔ د الله د ذكر نه غافل وی، او په ناروا ووئے سر وی۔ د آخرت فائده ئے هم اونۀ كړه او د دنيا هم۔

٢٨ - لوئے مصيبت دادے چه انسان ځان هير كړي، او دَ آخرت څۀ برخه او حصه وانخلی۔ او الله ترے پاتے شی۔ او نور څۀ واخلی۔

مِنْ كُلِّ شَیْءٍ اِذَا ضَيَّعْتَهٗ عِوَضٌ

وَمَا مِنَ اللّٰهِ اِنْ ضَيَّعْتَهٗ عِوَضٌ

د هر شیٔ د ختميدو روستو څۀ بدل وی۔ ليكن كۀ الله نرے نه لاړو، او تعلق ورسره قائم نۀ شۀ، نو هيڅ عوض او بدل د الله نشته چه څۀ به درله اوكړی۔

٢٩ - ګناه سړے د دائرے دَ احسان نه خارجوی۔

دَ اِحسان معنیٰ ده : اَنْ تَعْبُدَ اللّٰهَ كَاَنَّكَ تَرَاهُ.

د الله عبادت كول په داسے طريقه ګويا تۀ الله وينے، او يا داچه دا ګمان اوكړے چه الله تعالیٰ ماته ګوری۔

نو كله چه دا يقين جوړ شی چه الله مخامخ دے زۀ ورته ګورم۔ او هغه ماته ګوری۔ چرے به بيا ګناه ته نزدے نشی۔ ليكن ګناهونه چه كله ډير شی، نو د انسان دا فكر ختم شی چه ګنے الله ماته ګوری، غافل شی۔ نو د محسنينو چه كومه درجه اوثواب دے هغه د دۀ نه ضائع شی۔

٣٠ - بل د ګناهونو اثر دادے چه زړۀ دَ سَيرِ اِلَی الله نه منع كوی۔ ځكه چه زړۀ چه مزل كوی په طاقت خپل سره كوی۔ او ګناه د زړۀ طاقت يا بيخی ختموی يا زړۀ مريض كوی۔ نو په دواړو صورتونو كښ الله ته نشی رسيدے۔ بلكه دۀ ته هم حُزن، عجز، كسل، بزدلی، بخل، قرضدارے

(c) ketabton.com: The Digital Library

کیدل راشی۔ او ددے صفاتو نه نبی ﷺ پناه غوښتلے ده۔

۳۱ – ګناهونه نعمتونه ختموی۔ او عذابونه نازلوی۔

لکه علی رضی الله عنه فرمائی :

مَا نَزَلَ بَلَاءٌ اِلَّا بِذَنْبٍ وَلَا رُفِعَ اِلَّا بِتَوْبَةٍ.

(مصیبت نهٔ راځی مګر د ګناه په وجه، او نهٔ پورته کیږی مګر په توبے سره)۔

قـرآن کـریم کـښې راځـی چـه کوم مصیبت تاسو ته اورسیږی، دا ستاسو د ګناه د وجے نه دے۔

یو شعر کښې راځی :

إِذَا كُنْتَ فِيْ نِعْمَةٍ فَارْعَهَا   ○   فَإِنَّ الذُّنُوْبَ تُزِيْلُ النِّعَمْ

(کـلـه چـه یو نعمت تاسره وی، نو دَ هغے خیال ساته (یا دَ هغے نه یریږه) ځکه چه ګناهونه نعمتونه ختموی)۔

وَحُطْها بِطَاعَةِ رَبِّ الْعِبَادِ   ○   فَرَبُّ الْعِبَادِ سَرِيْعُ النِّقَمْ

(لـرے کـړه پـه طاعت د الله سره ګناهونه، ځکه چه الله ډیر جلت بدله اخستونکے دے)۔

۳۲ – دَ ګـنـاهـونو په وجه الله د سړی په زړهٔ کښې رُعب او یره اچوی، نو همیشه یریږی۔

الله پاك ددے په سبب وحشت په زړهٔ کښې اچوی۔ د خلقو

نه لرے، د الله نـه لـرے، د خپـل نفس نه تنګ۔ دا ډیر سخت ذلت وی۔ خـو هغـه څوك پو هیـږی چـه ژوندے وی۔ د وحشت اصلی سبب غفلت عَنِ الله دے۔ د هغے نه روستو بیا پرده پیدا شی۔ پس بیا سړے په شرك یا کفر وغیره کښې ښته شی۔ اَعَاذَنَا اللهُ مِنْ ذٰلِكَ.

۲٤ - ګـنـاهـونـه زړهٔ بیـماروی او د صحت نه ئے اوباسی مرض طرفتـه۔ پـس هـمیشـه مریض وی۔ هیڅ غذا ورته فائده نهٔ ورکـوی۔ پـس د زړهٔ مـرض نهٔ پیدا کیږی مګر د ګناه د وجے نـه۔ پـس زړهٔ نـهٔ جوړیږی مګر په پریخودلو د ګناهونو سره۔ ځـکه چه سَائِرُوْنَ اِلَی الله (الله ته تلونکی خلق) وائی چه زړونـه خپـل مقصد ته نهٔ رسیږی مګر په تعلق بِالله سره۔ او الله سره تعلق نشی کیدے، مګر چه کله جوړ وی۔ او جوړیدے نشی مګر په ترك د ګناهونو سره۔ او خواهش نه په خلاف کولو سره۔

پس دنیا کښې چه انسان ځان د خواهش نه بچ کړی، نو د مغهٔ قبر او دُنیا او آخرت ټول ښهٔ شو۔ لکه چه قرآن کریم فرمائی :

﴿ إِنَّ الْاَبْرَارَ لَفِيْ نَعِيْمٍ ﴾

(c) ketabton.com: The Digital Library

قَالَ ابْنُ الْقَيِّمِ : فِي الدُّنْيَا وَالْبَرْزَخِ وَالْحَشْرِ.

(نیکان خلق به په نعمتونو کښې وی. ابن قیمؒ فرمائی: په دنیا او په قبر او په حشر تولو کښې به په نعمتونو کښې وی).

لکه د علماؤ او نیکانو خلقو نه نقل دی چه کۀ جنتیان په داسې خوشحالئ کښې وی لکه زۀ چه خوشحاله یم، نو دوئ خو به په ډیرو مزو کښې وی.

او بعضِ وائی : کۀ دے بادشاهانو او وزیرانو ته زمونږ د حال پته اولګی، نو په تورو سره به ئې مونږ سره جنګ کړے وے په هغے.

او همدارنګه په دنیا کښې جنت ته څوك لاړ نشۀ، نو هغه آخرت هم کښې جنت ته نشی تلے.

حاصل دا چه : په ګناهونو سره بیماری او غم راځی. او په طاعت سره صحت اوشحالی راځی.

۳۵ – د ګناهونو په وجه بصیرتِ قلبی ختمیږی. او لارے د علم بندیږی. او د هدایت چه کومے لارے او مواد دی هغه ختمیږی. دے وجے نه امام مالكؒ امام شافعیؒ ته اوفرمائیل : په تا باندے الله تعالیٰ یو نور اچولے دے، نو د

ګناهونو په ظلمت سره ئې مۀ مړ کوه.

او نورِ قلبی رو رو ختمیږی، تردے چه زړۀ تك تور شی. نو زړۀ تیارۀ، قبر تیارۀ، حشر کښې تیارۀ.

۳۶ – او بعضِ د عقوباتو د ګناهونو نه دا هم ده چه بدئ سره نفس د انسان سپکیږی، وړیږی. لکه په طاعت سره غټیږی او لوئیږی. لکه الله تعالیٰ فرمائی :

قَدْ اَفْلَحَ مَنْ زَكّٰهَا وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسّٰهَا.

(کامیاب دے هغه کس چه خپل نفس ئې پاك کړو. او عظمت ئې ورکړو په اطاعت د الله. او تاوانی دے هغه کس چه ځان ئې سپك کړو او پټ ئې کړو په معصیت د الله سره).

پس طاعت نفس غټوی او مشرف کوی. او معصیت نفس سپکوی او ذلیل کوی ئې.

۳۷ – دَ ګناه په وجه انسان په قید د شیطان کښې وی او د خواهشاتو کښې وی. پس دا همیشه جیلی وی، او دا طریقه ده چه کوم سړے سخت دشمن ګیر کړی نو هغه ډیر خفه وی. او د خواهش قید ډیر تنګ وی. او د شهوت قید ډیر سخت وی. الله ته سړے نۀ پریږدی. د قیامت تیارئ ته ئې نۀ پریږدی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا یاد لره چه کله زړهٔ قیدی شی، نو مختلف آفتونه ورتـه راځـی۔ ځـکـه چـه د زړهٔ مثـال دَ مـارغـهٔ پشان دے۔ څـو مره چه بره ځی، نو هو مره محفوظ وی۔ او څومره چه ښـکـتـه کـیږی، هـو مره پـه آفـتـونو کـښ ګـیریږی۔ حدیث کـښ راځی۔

اَلشَّیطَانُ ذِئبُ الْاِنْسَانِ۔

(شیطان د انسان شرمخ دے)۔

یعـنـی لـکـه یوه ګډه وی مثلاً، او د هغے څوك شپونکے ساتونکے نهٔ وی، نو شرمخ ئے ماتوی۔

دارنګه کوم زړهٔ چه د الله په حفاظت کښ نهٔ وی، نو هغه شیطان تباه کوی۔ او الله ئے په تقویٰ سره حفاظت کوی۔

خـلاصـه دا چـه څـو مـره زړهٔ نـزدے وی الله ته، هغه به بچ وی۔ او څومره چه لرے وی هغه به مصیبت زده وی۔

او د لرے والی ډیرے مرتبے دی۔

اول : غفلت۔

بیا معصیت۔

بیا بدعت۔

بیا منافقت۔

بیا دَ الله سره شراکت۔ او دا دے سبب دَ هلاکت۔

الله دے مونږ په خپل قدرت سره بچ کړی۔

۳۸- معـصـیت (نـافـرمـانـی) دَ قدر، عزت او کرامت دَ ساقطیدو سبب دے۔ ځـکـه چه الله ته اکرم الخلق متقیان دی۔ لکه په قرآن کریم کښ راځی۔ بـس تقویٰ سبب دَ رفعتِ ذکر او د کرامت ده۔ لکه الله د انبیاؤ ذکر اوچت کړے دے۔ قرآن کریم کښ سورتِ انشراح کښ اوصفت کښ راځی۔ نو څوك چه د هغـویٔ تابع وی، الله به ئے په خلقو کښ اوچت او مشهور کړی په ښهٔ صفت سره۔

۳۹- ګناه د سړی نه ښهٔ نومونه سلب کوی۔

مثلاً اوسه پورے بـه ورتـه مؤمن، متقی، نیك، عابد، صالح، پاك رجوع والا وئیلے کیدهٔ۔ اوس به ورته کافر، مشرك، ظالم، غـل، زناکار، لوطی، قاتل، مفسد، خبیث وئیلے کیږی۔ نو انسان له ښهٔ نومونه حاصلول پکار دی۔

۴۰- ګناه عقل کموی۔ لکه الله په قرآن کښ «اے د عقل خاوندانو» سره خطاب کوی۔ او دا څومره بے عقلی ده چه انسان د هغه الله نه نافرمانی کوی۔ کوم چه خالق، رازق، متصرف، بصیر، علیم، قهار ذات دے۔ او د جنت دَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

مزو او خوشحالو نه ځان محروموي. دا ځومره ډیره بې عقلي ده، دا دَ گناه په وجه پیدا شوه.

٤١ - بعضِ د عقوباتو د معاصیو نه دادي چه مخلوق په دې انسان زړوَرېږي. لکه د شیطان ورته د گمراه کولو اراده اوشي. او کور والا، ښځه، بچي، خادمان او گاونډیان هم پرې زړوَر شي. هر څوك هر قِسم خبرې ورته کوي. او همدارنگ مشران د حکومت والا ورته هر قِسم تکلیفونه ورکوي. دغه شان نفس پرې زوره ورشي، گناه طرفته ئې راکاږي، نیکۍ ته ئې نۀ پرېږدي. بس دا چه ځومره په گناه زړوَر وي، هغومره به پرې دا کسان زړوَر وي.

٤٢ - انسان سره نفس خیانت کوي. ولې کله چه سړے په گناهونو کښې سخت شي. نو د آخرت د تیارۍ دپاره اراده د انسان د زړۀ نه خارج شي. او دا د هلاکت سبب دے. لکه الله فرمائي : چه « مۀ کیږئ د هغه کسانو پشان چه الله تعالیٰ ئې هیر کړے دے، نو دَ خپل ځانونو فائده هم الله د دوئ نه هیره کړه ». (سورت حشر).

نو بس بیا ورته الله په خاتمه کښې هم توفیق نۀ ورکوي. او د بدې خاتمې دپاره علامات علماؤ خودلي دي. یو

بدعت او بل معصیت. او په گناهونو همیش والے، د یتیم مال خوړل. دَ بدې خاتمې نه نۀ یریدل.

لکه ابوالدرداء رضي الله عنه فرمائي : څوك چه د بدې خاتمې نه نۀ یرېږي. نو د هغې عذاب دادے چه الله ورله خاتمه خرابوي. (اعاذنا الله منه).

٤٣ - گناه زړۀ ړندوي.

٤٤ - گناه د انسان دُشمن سره امداد کوي.

٤٥ - نعمتونه زائله کوي، او مصیبتونه راولي.

٤٦ - گناه دوستان لرې کوي. لکه ملائك لرې کېږي. لکه حدیث کښې راغلي دي چه څوك دروغ اووائي نو ملائك ترې یو میل وړاندې شي.

دا ټول خو عقوباتِ عقلیه دي.

او **عقوباتِ شرعیه** هم د گناه په وجه پیدا کېږي. لکه لاس پرې کول، رجم، کوړې ورکول، قصاص وغیره هم د گناه په وجه وي.

بس مقصد دادے چه د ټولو معاصیو او گناهونو نه په کوشش سره ځان بچ کول ضروري دي. فقط.

په **آخر** کښې دا خبره یادول پکار دي چه شرك دَ ټولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګناهونو اصل او جرړه ده. کۀ شرك فی العبادة وی، اوکۀ فی الدعاء وی، اوکۀ شرك فی التصرفات وی، اوکۀ شرك فی العلم وی. اوکۀ فعلی وی، اوکۀ اعتقادی وی. دا تول الله نۀ بخښی.

قرآن فرمائیلی دی، د مشرك ذات پلیت دے، نو هغه په اور نۀ پاکیږی. نو ځکه به همیشه په اور کښ وی.

د ګناهونو پیدا کیدو څلور اسباب

پوهه شه :

چه ګناهونه اکثر د څلورو شیانو نه پیدا کیږی.

١ – اللحظات، یعنی کتل.

٢ – الخطرات. یعنی سوچونه.

٣ – اللفظات. یعنی خبرے.

٤ – الخطوات. یعنی قدم اخستل.

اللحظات :

بے ځایه نظر استعمالول : نو پردو محرماتو ته کتل قرآن او حدیث منع کړی دی. او د هغے ضررونه ئے هم بیان کړی دی. لکه نظر د شیطان د غشو نه یو غشے دے زړۀ وژنی.

مسند احمد).

دے نه زنا پیدا کیږی، پردے حق ضائع کیږی. زړۀ مریض کیږی. حدیث کښ راځی. « چا چه پردو محرماتو نه نظر اونۀ کړو دَ الله د ویرے نه، نو الله پاکه به ورته د ایمان خوند ورنصیب کړی ».

دا څومره لویه خبره ده، کۀ څوك پو هیږی.

اوکۀ سړے نظر اونۀ کړی محرماتو ته، نو په قرآن پاك به عمل راشی، اوکۀ سړے مِطلاق النظر شی، نظر کهلاؤ کړی هر چاته، نو د دائرے د متقیانو نه خارجیږی. او دا څومره د عذاب خبره ده. ځکه چه د جنت وعده د متقیانو سره شوے ده، (مریم : ٦٣).

دے باره کښ بنۀ کتاب دَ (بدئ نظرئ علاج) په نوم یو کتاب دے هغه اوګورئ.

الخطرات :

یعنی زړۀ کښ خرابی راوستل. بس دا د ګناهونو یوه جرړه ده. دے نه ارادے اوقصدونه دَ ګناه پیدا کیږی. پس فکر څلور قسمه وی. یو په فائده د دنیا کښ. دویم په دفع د ضرر دنیوی کښ. دریم په فوائدو دَ آخرت کښ. او

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورم په دفع د ضرر دَ آخرت کښې.

پس انسان له پکار دی چه هغه فکر مخکښې کړی، چه په هغې کښې فائده ډیره وی، او بیائے وخت ختمیږی او ضروری وی. او خصوصًا په قرآن او حدیث کښې او په دلائلو د الله پاك کښې ډیر فکر پکار دے.

اللفظات :

دَ خولې حفاظت ډیر ضروری دے، بس دا هم د جهنم سبب دے. لکه ما په دے یوه رساله لیکلے ده په عربیٔ ژبه کښې ده.

حدیث کښې راځی چه د انسان ایمان نهٔ جوړیږی تر څو چه زړهٔ نهٔ وی جوړ شوے. او زړهٔ نهٔ جوړیږی تر څو چه ژبه نهٔ وی جوړه شوے.

بل حدیث کښې راځی : انسان د فرج او د خولې په وجه اکثر اور ته ځی. او د حُسنِ خلق او د تقویٰ په وجه انسان جنت ته ځی.

لنډه دا چه : دے باره کښې د وعید احادیث راغلی دی، چه سړے ئے واوری نو زهٔ وایم چه ډیر به خفه شی.

الخطوات :

بے ځایه، بے فائدے گرځیدل. انسان چه چرته ځی، نو مخکښې دِے نیت کوی چه فلانی ځائے ته ځم څهٔ دپاره ؟ ځکه چه حدیث کښې راځی چه انسان ته نجات د درے شیانو په وجه ملاویږی. (۱) دَ ژبے د حفاظت په وجه (۲) په کور کښې په کیناستلو (۳) او په گناه باندے دَ ژړلو په وجه.

نو دا خبره معلومه شوه چه انسان د مصیبت او تکلیفونو نه په څهٔ بچ کیږی ؟ او د څهٔ په وجه په کښې واقع کیږی ؟

الله تعالیٰ دے مونږ ته دَ هر قِسم مصیبت نه نجات راکړی، اول د دُنیا د مصیبتونو نه، او بیا دَ آخرت د ټولو مصیبتونو نه. آمین.

علامه ابن القیم رحمه الله په زاد المعاد کښې د مصیبت یو څو علاجونه فرمائیلی دی، هغه دا چه کله مصیبت راشی، نو :

اول کلمهٔ استرجاع یعنی دا کلمه وئیل پکار دی : اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّا اِلَیْهِ رَاجِعُوْنَ.

په دے کښې ډیرے فائدے دی.

دویم دا چه : انسان دے دا فکر کوی چه زهٔ خو دَ الله تعالیٰ

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرئیے او غلام یم۔ او زما ټول واړۀ، بال بچ د الله دی، او دهغۀ مال دے۔ او مالك په خپل مال کښې تصرف کوی۔

دریم دا چه : د آخرت او د هغے مصیبتونه رایادول پکار دی، نو دا به ورته آسانیږی۔

څلورم دا چه : فکر دے اوکړی چه کۀ زۀ جزع فزع اوکړم، نو هیڅ به اونشی، او الله پاك به ناراضه شی۔

پنځمه دا چه دا فکر دے اوکړی، کۀ زۀ بے صبری اوکړم، نو دشمنان شیطانان به خوشحاله شی۔ نو د هغوئ خوشحالول نۀ دی پکار۔

اووم، په دے کښې دے فکر اوکړی چه په دے مصیبت خومره ثوابونه ملاویږی۔ چرته هغه رانه فوت نشی په سبب د بے صبرئ۔

اتم دا چه : دا فکر دے اوکړی، په حدیث کښې دی چه «څوك په مصیبت راضی شی، نو الله ترے راضی کیږی۔ او څوك چه نۀ راضی کیږی، نو د هغۀ نه الله پاك نۀ راضی کیږی»۔

بل دا چه زۀ صبر اونۀ کړم، نو اول آخر به ئے کوم، مجبوره به شم صبر ته۔ نو د اول سر نه ولے صبر اونۀ

کړم، چه د متقیانو په ډله کښې حساب شم۔ فقط۔

خبردارے : دَ مصیبتونو دَ علاج، دَ ګناهونو د ضررونو، دَ تعلق مع الله، دَ زړونو دَ صفائی او دَ تزکیة النفس په عنوان باندے زمونږ یو کتاب دے چه دَ هغے نوم دے : **الفوائد** – دوه جلده (عربی، پښتو، اردو) دَ هغے مطالعه کول پکار دی۔ په هغے کښې ددے پوره تفصیل موجود دے۔

وَ آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library